

Allerheiligen

Mt. 5:1-12a

Broeders en zusters in Christus. Wij vieren vandaag Allerheiligen. Een feestdag die de meeste mensen in onze samenleving, jammer genoeg, niets of niet veel meer zegt. Mede omdat het woordje 'heilig' voor veel mensen eerder een negatieve dan een positieve bijklank heeft: het beruchte heilig boontje. Maar dan vergeten we dat heiligheid geen staat van dienst is, maar een opdracht. Geen bevel tot perfectie, maar de opdracht om te worden wie we ten diepste zijn: beeld van God.

Wat is dat: beeld van God zijn? De zaligsprekingen die we zojuist gehoord hebben, willen ons de weg wijzen. Ze vormen het begin van de z.g. Bergrede. En deze Bergrede is niet, zoals al te vaak wordt aangenomen, een blauwdruk voor hoe mensen móeten leven. Ze kan beter worden beschouwd als een wegwijzer, een onderricht. Jezus wil in de Bergrede de mensen de weg wijzen naar werkelijk duurzaam geluk. Hij doet dat niet toevallig op een berg. Die berg verwijst naar de berg Sinaï, waar Mozes van de Eeuwige de Tien Woorden (of Tien Geboden), ontving, die evenmin als wetboek bedoeld waren en zijn, maar wel als grondvoorwaarden om de weg te openen naar een humane samenleving en menselijk geluk.

Als Jezus dus het geluk van mensen wil, wie is dat geluk dan beschoren? Jezus noemt een heel rijtje. En dat is een totaal ander rijtje dan de rijtjes van geluk die in hedendaagse enquêtes naar voren komen. Hij noemt de armen van geest. Wie zijn de armen van geest? Misschien eenvoudige mensen die geen overspannen verwachtingen hebben van het leven, maar tevreden zijn met wat ze hebben en zijn. Volgens Jezus zijn zij al in het Rijk der Hemelen.

Hij noemt de treurende. Zijn die dan gelukkig? Het lijkt er niet op, maar Jezus wil hen een hart onder de riem steken, dat hun verdriet niet het laatste woord heeft. En dat ze niet alleen staan in hun verdriet. En: wie tot ècht treuren in staat is, is ook tot liefde in staat. De liefde is hun troost.

Wie zijn de zachtmoedigen? Geen zachte eitjes, maar eerder mensen die de ander niet willen overheersen; die op voet van gelijkwaardigheid en menselijke bewogenheid met anderen willen omgaan. Zij zijn een bron van geluk en vreugde voor anderen en voor zichzelf.

Jezus noemt hen die hongeren en dorsten naar gerechtigheid. Deze honger en dorst gaan gepaard met pijn, want worden vaak niet gelest. En toch acht Jezus hen gelukkig. Dat zou wel eens kunnen omdat wie begaan is met de rechten van anderen, blij geeft van bewogenheid met mensen, wat op zich al een bron van

vreugde is; en andersom weten we uit ervaring dat wie de ander het licht in de ogen niet gunt, zelf ook niet gelukkig is.

Wie zijn de barmhartigen? Dat zijn zij die weten te vergeven. En als je kunt vergeven, hoe moeilijk dat soms ook is, en hoeveel tijd dat ook vaak nodig heeft, ben je uiteindelijk gelukkiger dan wanneer je je hele leven rond blijft lopen met wrok en haat en nijd.

Jezus noemt de zuiveren van hart. Dat zijn geen foutloze mensen (want die bestaan niet), maar wel mensen uit één stuk, zonder verborgen agenda, mensen van wie je op aan kunt. Die zullen God zien.

Hij noemt de vredestichters: mensen die een sfeer van harmonie, eenheid en verdraagzaamheid om zich heen scheppen. Zij verspreiden geluk om zich heen en zijn daardoor zelf gelukkig.

En dan noemt Jezus de moeilijkste categorie: de mensen die omwille van de gerechtigheid worden vervolgd, beschimpt en van allerlei kwaad beticht. Zijn mensen die ten onrechte in de gevangenis komen gelukkig? Zijn mensen die gemarteld worden omdat ze opkomen voor hun rechten en strijden voor meer rechtvaardigheid, gelukkig? Dat kunnen wij maar moeilijk geloven. Maar deze mensen hebben hun keuze wel gemaakt. Een keuze tegen de heerschappij van het kwaad en vóór het goede, het geluk van mensen. Dat noemt Jezus het Rijk der hemelen.

Wij mogen er daarom op vertrouwen dat deze mensen misschien wel gelukkiger zijn dan aan de buitenkant lijkt.

Gelukkig zijn. We kunnen denk ik al deze categorieën van gelukkige, zalige mensen, die Jezus noemt onder één noemer samenvatten: mensen die de ander kunnen liefhebben. Zij zijn gelukkig omdat ze anderen gelukkig maken. En dat is dan tegelijkertijd hun beloning, als je dat woord wil gebruiken. Zij zijn heilig. Zij hebben ontdekt dat je het Rijk der Hemelen dan niet meer hoeft te verdienen, dat je het geluk niet meer hoeft te zoeken. Het is er al. Amen.

Jan van de Laar, pastor